

การใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในห้องเรียนบัณฑิตศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ
แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ

UTILIZING A PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY IN A GRADUATE
CLASSROOM TO IMPROVE THE QUALITY OF ENGLISH LANGUAGE
LESSON PLANS

Received: November 11, 2014

Revised: December 23, 2014

Accepted: December 31, 2014

อารีรักษ์ มีแจ้ง^{1*}

Areerug Mejang^{1*}

*Corresponding author, Email: areerugm@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในห้องเรียนบัณฑิตศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ใน 3 ระยะ คือ ก่อนการสอน การปฏิบัติการสอน และหลังเสร็จสิ้นการสอน และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ การวิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการกลุ่มที่ศึกษาเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 คน และผู้ให้ข้อมูลเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในชั้นเรียนที่นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ แบบสรุปผลการวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ วิดีทัศน์การสอน แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ แบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ แบบสะท้อนการเรียนรู้ และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) ก่อนการสอน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการออกแบบและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติการสอนช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น ข้อบกพร่องและประเด็นที่ควรพัฒนาในการจัดการเรียนการสอน และหลังเสร็จสิ้นการสอนช่วยในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และ 2) นักศึกษามีความคิดเห็นว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และมุมมองในการจัดการเรียนการสอน ช่วยในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ และสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาการสอน

คำสำคัญ: ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ

¹รองศาสตราจารย์, ดร., สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹Assoc.Prof., Dr., School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University

Abstract

This research aimed to 1) study the effects of using a professional learning community in a graduate classroom to improve the quality of English lesson plans in three phases: before, during, and after implementation; and 2) explore students' opinions regarding the use of a professional learning community in enhancing lesson plan quality. The research employed an action research approach. The study group consisted of 12 graduate students from the Curriculum and Instruction program, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University, in the academic year 2023, and the informants were 181 students who attended the classes where the lesson plans were trialed. The research instruments included English language lesson plans, a lesson plan critique summary form, video recordings of teaching sessions, a teaching observation form, a teaching reflection form, a learning reflection form, and focus group discussion guidelines. Data were analyzed using qualitative methods. The research findings revealed that 1) before teaching, the professional learning community helped improve knowledge and understanding in designing and revising lesson plans; during teaching practice, it highlighted strengths, weaknesses, and areas for improvement in the teaching process; and after teaching, it helped tailor the plans to better align with the learners' context; and 2) students reported that the professional learning community improved their knowledge, understanding, and perspectives on teaching. It also supported lesson plan refinement and fostered inspiration for teaching development.

Keywords: Professional learning community, English language lesson plans

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศในประเทศไทยเผชิญกับปัญหาหลายประการ โดยมีปัญหาสำคัญคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียน และระดับชาติ ตลอดจนถึงผลการสอบวัดสมิทธิภาพทางภาษาในระดับนานาชาติอยู่ในระดับต่ำ หรือน่าพึงพอใจ (ซุซรี่ บุนนาค, 2561; กมลวรรณ วิชัยรัตน์, 2566) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษยังขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การขาดแคลนทรัพยากรและการพัฒนาวิชาชีพครูที่ไม่ต่อเนื่องเป็นอุปสรรคสำคัญในการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จึงมีความจำเป็นในการหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนและพัฒนการสอนของครู

หนึ่งในวิธีการที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู คือ "ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ" (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งเป็นการรวมตัวของกลุ่มครูที่มีเป้าหมายเดียวกัน เน้นการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันประสบการณ์ วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ วางแผนปรับปรุงการสอน และติดตามผลเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนของตนเอง รวมถึง

การสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา (DuFour & Eaker, 1998) มีการสะท้อนผลงานผ่านการวิจารณ์และประเมินการสอนทั้งจากตนเองและเพื่อนร่วมงาน (Stoll et al., 2006) การได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มทำให้ครูเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาคุณภาพการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงขึ้น (Dunne et al., 2000; Rosenholtz, 1989)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถสร้างขึ้นได้ทั้งในสถานศึกษาและสถาบันผลิตและพัฒนาครู ในสถานศึกษา ชุมชนการเรียนรู้ช่วยให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน ทำให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่วนในสถาบันผลิตและพัฒนาครูชุมชนการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาทักษะการสอน ช่วยให้นักศึกษาครูมีทักษะในการวิจัยและสามารถนำทฤษฎีการสอนสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (OECD, 2024) การดำเนินการชุมชนทางวิชาชีพให้ประสบความสำเร็จตามแนวคิดของ Darling-Hammond et al. (2017) ประกอบด้วยปัจจัยดังนี้ (1) เน้นเนื้อหาวิชา (Content-focused) มุ่งเน้นการพัฒนาการสอนที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาที่สอน (2) เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ที่ครูได้ออกแบบและทดลองสอน เกิดการเชื่อมโยงกับชั้นเรียนจริง (3) สนับสนุนการทำงานร่วมกัน (Supports collaboration) ให้ครูแบ่งปันความคิดและร่วมมือกันในการทำงานเพื่อพัฒนาการสอน (4) ให้แบบอย่างการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ (Uses models of effective practice) โดยการให้ครูเห็นตัวอย่างของแผนการจัดการเรียนรู้ ผลงานผู้เรียน หรือการสังเกตการสอนของเพื่อนครู (5) มีการชี้แนะและการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญ (Provides coaching and expert support) ที่สอดคล้องกับความต้องการของครู (6) มีการให้ข้อมูลป้อนกลับและการสะท้อนคิด (Offers feedback and reflection) ให้เวลาครูดิวิเคราะห์ และปรับปรุงการสอนจากข้อมูลป้อนกลับที่ได้รับ และ (7) มีความต่อเนื่องในการทำงาน (List of sustained duration) มีเวลาเพียงพอในการเรียนรู้ ฝึกฝน นำไปใช้ และสะท้อนคิด

ในบริบทของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ.) การจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษามีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากสถาบันอื่น มสธ. เน้นการเรียนรู้ทางไกลแบบผสมผสานที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยจัดเตรียมให้ มีการสัมมนาออนไลน์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาเป็นระยะตามเวลาที่กำหนด ระบบการเรียนการสอนดังกล่าวจึงสร้างความสะดวกให้แก่นักศึกษาที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งรวมถึงนักศึกษาในหลักสูตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาอังกฤษ ที่ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนักศึกษาสามารถศึกษาในหลักสูตรควบคู่ไปกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของตนเอง

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้หนึ่งในวัตถุประสงค์คือ การพัฒนาให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการสอน มีการให้นักศึกษาออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้ในด้านต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผู้เรียน บริบทต่าง ๆ และสถานการณ์ในชีวิตจริง (สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2567) จากบริบทที่กล่าวมาการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นในการเรียนการสอนจึงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนักศึกษาที่เข้าศึกษาในหลักสูตรนี้ ซึ่งจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ยังไม่พบว่ามีผู้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการพัฒนาการสอนของนักศึกษาในสถาบันผลิตและพัฒนาครู มีเพียงงานวิจัยที่เป็น

การศึกษาผลการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการสอนของครูภาษาอังกฤษในสถานศึกษาของพิชิต ชินกร และคณะ (2560) และงานวิจัยของปริญพงษ์ สีคุณ, และกุหลาบ ปุริสาร (2564) ที่พบว่าช่วยพัฒนาความสามารถในการสอนของครู และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ดังนั้นการนำแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาของ มสธ. ในหลักสูตรดังกล่าวจึงเป็นแนวคิดที่น่าสนใจ โดยในงานวิจัยนี้นำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Artz et al. (2008 อ้างถึงใน Cantu, 2015) ที่เรียกการปฏิบัติเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ว่าเป็น “วงจรของบทเรียน (Lifecycle of a lesson)” แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ก่อนการสอน (Pre-active stage) เป็นการออกแบบการสอนโดยกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการสอน เลือกรูปแบบการวัดและประเมินผล และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 2 การปฏิบัติการสอน (Interactive stage) เป็นการนำแผนที่พัฒนาขึ้นไปใช้สอน และระยะที่ 3 หลังเสร็จสิ้นการสอน (Post-active stage) เป็นการสะท้อนคิดเกี่ยวกับผลลัพธ์การสอน วิเคราะห์ความสำเร็จและสิ่งที่ควรปรับปรุง รวมถึงประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน วงจรนี้ให้ความสำคัญกับการวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอน และการประเมินผลหลังการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาวิชาชีพครูที่ยั่งยืนของ Guskey (2002) และแนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ที่วงจรของการวิจัยประกอบด้วย การวางแผนแก้ไข ปัญหา การลงมือปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนกลับ ซึ่งสามารถดำเนินการเป็นวงรอบซ้ำได้ตามความเหมาะสม หรือจนกว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ (Lewin, 1946) การปฏิบัติดังกล่าวจะทำให้ครูสามารถปรับปรุง การสอนของตนเองได้ในทุกระยะของการดำเนินงาน ผลการวิจัยนอกจากจะช่วยพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาแล้ว ยังช่วยขยายแนวคิดในการนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในสถาบันผลิตและพัฒนาครูอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในห้องเรียนบัณฑิตศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ใน 3 ระยะ คือ ก่อนการสอน การปฏิบัติการสอน และหลังเสร็จสิ้นการสอน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในชั้นเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ คอยให้ความช่วยเหลือและแนะนำตามความจำเป็น หลีกเลี่ยงการเข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจหรือควบคุมกระบวนการหลัก เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้และพัฒนาผ่านการปฏิบัติจริงอย่างอิสระ โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ศึกษาเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ลงทะเบียนเรียนชุดวิชา 22765 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ครูที่สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 4 คน มัธยมศึกษา 8 คน นักศึกษาเหล่านี้เป็นครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสะท้อนการเรียนรู้ เป็นผู้เรียนที่ศึกษาในชั้นเรียนที่นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ จำนวน 12 ห้องเรียน เป็นผู้เรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 59 คน มัธยมศึกษา จำนวน 122 คน รวม 181 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ สำหรับสอนทักษะการอ่าน จำนวน 12 แผน เป็นแผนที่ใช้ในการสอนระดับประถมศึกษา จำนวน 4 แผน โดยเป็นบทอ่านนิทาน เรื่อง Three fish จำนวน 3 แผน และบทอ่านที่เนื้อหาเป็นการให้ความรู้ทั่วไป เรื่อง The story of colonel sanders and KFC: From small town to global fame จำนวน 1 แผน และแผนที่ใช้ในการสอนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 8 แผน ได้แก่ บทอ่านที่เป็นการเล่าเรื่อง The old lady and her dog จำนวน 2 แผน และบทอ่านที่เนื้อหาเป็นการให้ความรู้ ความคิด ได้แก่ เรื่อง Tornado! จำนวน 2 แผน เรื่อง Eating disorders จำนวน 2 แผน เรื่อง Endangered species จำนวน 1 แผน เรื่อง Social media influencers จำนวน 1 แผน

2.2 แบบสรุปผลการวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยประเด็น การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

2.3 วิถีทัศน์การสอนที่บันทึกขณะนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เนื้อหาวิถีทัศน์แสดงให้เห็นภาพรวมในการสอน พฤติกรรมผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ และสภาพและบรรยากาศในชั้นเรียน มีความยาวไม่เกิน 50 นาที ตามที่ปฏิบัติการสอนจริง

2.4 แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด การสังเกตประกอบด้วย 30 ประเด็นย่อย ภายใต้ 6 ประเด็นหลัก ได้แก่ การนำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ การสรุปบทเรียน สื่อการเรียนรู้ บรรยากาศในชั้นเรียน และความรู้ความสามารถทางภาษาของผู้สอน ที่ผู้วิจัยปรับมาจากประเด็นการประเมินตามตัวชี้วัดทักษะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน 8 ด้านของสำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ (2564) ได้แก่ (1) การให้ผู้เรียนเข้าถึงสิ่งที่เรียนและเข้าใจบทเรียน (2) การเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมกับการเรียนรู้ใหม่ (3) การสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่จากการเรียนรู้ (4) การได้รับการกระตุ้นและเกิดแรงจูงใจในการเรียน (5) การพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญจากการเรียนรู้ (6) การได้รับข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ (7) การเรียนรู้ในบรรยากาศชั้นเรียนที่เหมาะสม และ (8) การกำกับกับการเรียนรู้และมีการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยตัดประเด็นย่อยบางข้อให้เหมาะสมกับการสังเกตการสอน ปรับการใช้ภาษา และจัดเรียงประเด็นต่าง ๆ ตามลำดับของการเรียนการสอน

2.5 แบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบเขียนตอบ สำหรับนักศึกษาสะท้อนการจัดการเรียนรู้ของตนเองในประเด็น บรรยายการจัดการเรียนการสอน การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ปัญหา อุปสรรคและวิธีการแก้ไข และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนบทเรียนนี้ในครั้งต่อไป

2.6 แบบสะท้อนการเรียนรู้ เป็นแบบเขียนตอบ สำหรับผู้เรียนสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองในประเด็น ความรู้และทักษะทางภาษาที่ได้จากบทเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ที่ชื่นชอบ ไม่ชอบ/ยาก และความช่วยเหลือที่ต้องการได้รับ

2.7 แนวคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการพัฒนาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ ในประเด็นประโยชน์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในชั้นเรียน

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวข้างต้นทุกชิ้น ยกเว้นวิดีโอทัศน์การสอน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน พิจารณาความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะในเชิงคุณภาพ ผลปรากฏว่าเครื่องมือทุกชิ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้ตัดประเด็นที่ซ้ำซ้อนในแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ และปรับการใช้ภาษาให้กระชับ ชัดเจนมากขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการบูรณาการงานวิจัยควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนในระบบออนไลน์ของ มสธ. ซึ่งกิจกรรมประกอบด้วย การศึกษาเนื้อหาชุดวิชาด้วยตนเองจากเอกสาร และจาก E-learning การเข้าสัมมนาออนไลน์ 2 ครั้ง ครั้งละ 2 วัน และ 1 วันตามลำดับ มีการฟังบรรยาย อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปฏิบัติชิ้นงานและนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ระหว่างวันที่ 15 กันยายน 2566 – 15 มกราคม 2567 ผู้วิจัยจัดปฐมนิเทศนักศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้แนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในชั้นเรียน และกิจกรรมที่นักศึกษาต้องปฏิบัติในชุดวิชา การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามวงจรแผนการจัดการเรียนรู้ 1 วงจร แบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้

3.1 ระยะก่อนการสอน นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรมดังนี้ 1) ศึกษาเนื้อหาของชุดวิชา 22765 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เกี่ยวกับแนวคิดต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองจากสื่อสิ่งพิมพ์ และคลิปวิดีโอทัศน์สรุปเนื้อหาของชุดวิชาจาก E-learning หน่วยที่ 1-7 2) เข้าสัมมนาครั้งที่ 1 ออนไลน์ ระหว่างวันที่ 14-15 ตุลาคม 2566 เป็นเวลา 2 วัน โดยวันที่ 1 เป็นการร่วมกันอภิปรายซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของชุดวิชา และฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยมอบหมายงานให้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ จำนวน 1 แผน โดยนักศึกษามีอิสระในการเลือกบทอ่านที่คิดว่าน่าสนใจ เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน และผู้เรียนของตนเองจากบทอ่านที่กำหนด วันที่ 2 นักศึกษานำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน สมาชิกช่วยกันวิพากษ์ให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยบันทึกประเด็นต่าง ๆ ลงในแบบสรุปผลการวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาแต่ละคนนำข้อเสนอแนะไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้

3.2 ระยะการปฏิบัติการสอน กิจกรรมที่นักศึกษาปฏิบัติมีดังนี้ 1) ปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วในชั้นเรียนของตนเอง ภายในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2566 โดยบันทึก

วิดิทัศน์ขณะสอน และ 2) ส่งวิดิทัศน์การสอนทางไลน์ (Line) สมาชิกในชั้นเรียนดูวิดิทัศน์การสอนของเพื่อนแต่ละคน พร้อมบันทึกแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาส่งผลการสังเกตการสอนทั้งหมดให้ผู้วิจัยภายในวันที่ 20 ธันวาคม 2566 เพื่อรวบรวมส่งให้นักศึกษาเป็นรายบุคคลเพื่อให้สรุปข้อมูลที่ได้และนำเสนอในการสัมมนาครั้งที่ 2

3.3 ระยะหลังเสร็จสิ้นการสอน นักศึกษา 1) จัดทำแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนทำแบบสะท้อนการเรียนรู้ หลังเสร็จสิ้นการสอน ภายใน 1-2 วัน แล้วนำส่งผู้วิจัยเพื่อสรุปผล 2) ศึกษาเนื้อหาของชุดวิชา 22765 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ หน่วยที่ 8-15 ด้วยตนเองจากสื่อสิ่งพิมพ์และวิดิทัศน์สรุปเนื้อหาของชุดวิชาจาก E-learning หน่วยที่ 8-15 และ 3) เข้าร่วมการสัมมนาครั้งที่ 2 ในวันที่ 13 มกราคม 2567 เป็นเวลา 1 วัน โดยกิจกรรมประกอบด้วย การอภิปราย ชักถามเกี่ยวกับเนื้อหาชุดวิชา การนำเสนอสรุปผลการสังเกตการสอน การสะท้อนการเรียนรู้ และการสะท้อนการจัดการเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยบันทึกประเด็นต่าง ๆ ที่นักศึกษาได้รายงานและแสดงความคิดเห็น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาจัดกลุ่มข้อมูลและลงสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปมาจากการวิพากษ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น การสะท้อนคิดของนักศึกษา เพื่อนร่วมชั้นเรียน และผู้เรียนที่นักศึกษานำแผนการจัดการเรียนรู้ไปปฏิบัติการสอน ผู้วิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ผลการใช้ชุมชนการเรียนรู้ในห้องเรียนบัณฑิตศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1.1 ก่อนการสอน เป็นการที่นักศึกษาแต่ละคนนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น จากนั้นจึงร่วมกันวิพากษ์โดยพิจารณาความเหมาะสมของการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล โดยมีผลสรุปแต่ละประเด็นดังนี้

ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ผลสรุปการวิจัยพบว่า นักศึกษาบางคนมีข้อบกพร่องในการเขียนวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ได้แก่ 1) เขียนวัตถุประสงค์ไม่ครอบคลุมผลการเรียนรู้ 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย 2) ขาดความเข้าใจในการเขียนวัตถุประสงค์ตามแนวทางของการออกแบบแบบย้อนกลับ (backward design) มีการใช้คำว่า “รู้และเข้าใจ” ซึ่งไม่สะท้อนวิธีการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน 3) วัตถุประสงค์ขาดความหลากหลาย ส่วนใหญ่ระบุว่า “นักเรียนสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับบทอ่านได้” และ 4) มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์คือ นำประเด็นเกี่ยวกับไวยากรณ์ไปกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ด้านพุทธิพิสัย ส่วนประเด็นเกี่ยวกับทักษะภาษานำไปเป็นวัตถุประสงค์ด้านทักษะพิสัย ในส่วนนี้นักศึกษาสามารถช่วยกันให้ข้อเสนอแนะในการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้ แต่มีประเด็นของการเขียน

วัตถุประสงค์แบบย้อนกลับที่นักศึกษาไม่สามารถอธิบายและให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจนได้ ผู้วิจัยจึงให้ความช่วยเหลือ นักศึกษาสรุปการเรียนรู้ของตนเองว่ามีความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้น

ด้านกระบวนการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบประเด็นดังนี้ 1) กิจกรรมการสอนคำศัพท์ ส่วนใหญ่ยังสอนแบบเดิมโดยกำหนดคำที่คาดว่าผู้เรียนจะไม่เข้าใจ และให้ผู้เรียนใช้พจนานุกรมค้นหาความหมาย หรือให้จับคู่คำศัพท์กับความหมาย 2) การเรียงลำดับกิจกรรมไม่เหมาะสม โดยมีการสอนศัพท์ในชั้นก่อนอ่าน แต่นำแบบฝึกหัดคำศัพท์ไปให้ผู้เรียนทำชั้นหลังอ่าน 3) กิจกรรมการเรียนการสอนบางบทเรียนยังขาดการบูรณาการกับทักษะภาษาอื่น ๆ ขาดความหลากหลาย โดยยังเน้นการอ่านและการทำแบบฝึกหัดหลังอ่าน และ 4) การใช้สื่อการสอนยังขาดความน่าสนใจ ไม่มีการใช้สื่อเทคโนโลยี ในภาพรวมของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในส่วนนี้นักศึกษาไม่ค่อยกล้าให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยจึงต้องกระตุ้นโดยใช้คำถาม เช่น นอกจากทบทวนความรู้เดิมโดยการถามคำถามแล้ว ครูสามารถใช้วิธีการใดได้อีก และสามารถใช้อะไรมาประกอบได้ ในการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่ม ครูสามารถใช้วิธีการใดในการจัดกลุ่ม และแต่ละกลุ่มควรมีจำนวนผู้เรียนกี่คน หากจะให้การสอนอ่านมีกิจกรรมที่บูรณาการกับทักษะภาษาอื่น ๆ จะสามารถจัดกิจกรรมใดบ้างนอกเหนือไปจากที่นำเสนอมาแล้ว เป็นต้น ภายหลังการกระตุ้นนักศึกษาจึงกล้าแสดงความคิดเห็น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ผู้วิจัยช่วยอธิบายในบางประเด็นที่นักศึกษาสอบถามเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจน

ด้านการวัดและประเมินผล

ในส่วนการวัดและประเมินผลพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ออกแบบการวัดและประเมินผลในลักษณะของแบบฝึกหัดตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านแบบที่พบเห็นกันโดยทั่วไป เช่น แบบเลือกตอบ แบบถูก-ผิด แบบจับคู่ และแบบเขียนตอบสั้นๆ มีเพียงบางคนที่ให้ผู้เรียนเขียนสรุป Mind map ผู้วิจัยต้องช่วยกระตุ้นความคิด เช่น การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการวัดและประเมินผล การออกแบบกิจกรรมวัดและประเมินผลในรูปแบบอื่น การบูรณาการทักษะการอ่านกับทักษะภาษาอื่น ๆ เมื่อได้รับการกระตุ้นนักศึกษาสามารถให้ข้อเสนอแนะในการปรับเปลี่ยนที่หลากหลายและน่าสนใจ

โดยสรุปในภาพรวม กิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในชั้นตอนนี้แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เนื่องจากทั้งหมดจบการศึกษาทางด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และเข้าใจว่าวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลเป็นหัวใจหลักของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษายังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่คลาดเคลื่อนในบางประเด็น นักศึกษายังคุ้นชินกับการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม นอกจากนี้ นักศึกษายังไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในงานของเพื่อน ผู้วิจัยจึงมีบทบาทค่อนข้างมากในการกระตุ้นการคิด โดยพูดเปิดประเด็น หรือถามคำถาม เมื่อได้รับการกระตุ้นนักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น

1.2 ระยะเวลาปฏิบัติการสอน เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในประเด็นที่นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการสอน ผ่านการสังเกต

การสอนของเพื่อนครู โดยนักศึกษาแต่ละคนจะได้รับการสังเกตการสอนจากเพื่อนร่วมชั้นทั้ง 11 คน ผลการสังเกตการสอนในภาพรวมประมวลได้ดังนี้

ประเด็นที่นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ได้แก่ (1) การควบคุมชั้นเรียน (2) พูดเสียงดังฟังชัด ออกเสียงภาษาอังกฤษชัดเจน (3) ใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนได้ดี และเกือบตลอดเวลาที่สอน (4) ใช้คำถามกระตุ้นความคิดได้ดี (5) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และ (6) ใช้สื่อที่ทันสมัย

ประเด็นข้อบกพร่องที่พบในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา ได้แก่ (1) ขาดการทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียน (2) มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติการใช้ภาษาน้อย (3) ขาดกิจกรรมที่เน้นทักษะการคิดในระดับสูง (4) ไม่มีการให้ผู้เรียนสรุปบทเรียน หรือร่วมสรุปบทเรียนกับครู (5) ขาดการกระตุ้นให้ผู้เรียนพูดและลดการพูดของครู (6) แทบไม่มีการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน และ (7) ขาดการใช้สื่อที่หลากหลาย

ประเด็นที่นักศึกษาควรพัฒนา ได้แก่ (1) เพิ่มกิจกรรมให้ผู้เรียนพูดภาษาอังกฤษมากขึ้น (2) มีการให้ผู้เรียนสรุปบทเรียน (3) ให้ผู้เรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียนเพื่อให้กล้าแสดงออก และ (4) เพิ่มการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน

โดยสรุปกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในชั้นตอนนี้นักศึกษาสามารถให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่กิจกรรมนี้ดำเนินการนอกชั้นเรียน และเป็นการดูวิดิทัศน์นักศึกษาจึงสามารถใช้เวลาในการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของการสอนได้เท่าที่ต้องการ และการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นลายลักษณ์อักษรอาจช่วยให้นักศึกษารู้สึกสบายใจในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าแบบเผชิญหน้า ผลการสังเกตแสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ดีในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามมีประเด็นที่นักศึกษาบางคนสามารถปฏิบัติได้เป็นอย่างดี และมีประเด็นที่บางคนควรนำไปพัฒนา ซึ่งนักศึกษารายงานว่าเมื่อนำผลการสังเกตของเพื่อนไปพิจารณาและย้อนกลับไปดูวิดิทัศน์การสอนของตนเองก็มีความคิดเห็นสอดคล้องกับสิ่งที่เพื่อนเสนอแนะ นอกจากนี้การดูวิดิทัศน์ยังทำให้เห็นตัวอย่างของการจัดการเรียนการสอนที่ดี และในขณะเดียวกันก็เห็นข้อบกพร่องที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และนำไปพัฒนาต่อได้

1.3 ระยะเวลาหลังเสร็จสิ้นการสอน เป็นการสรุปผลการสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียน และการสะท้อนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา ดังนี้

(1) ผลการสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

ความรู้และทักษะทางภาษาที่ได้จากบทเรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่ระบุว่าเนื้อหาของบทอ่านมีประโยชน์ เป็นเรื่องที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน ทำให้ได้รับความรู้ บางเรื่องเนื้อหาสนุก ให้ข้อคิด และได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่เพิ่มขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ชื่นชอบ ได้แก่ กิจกรรมที่ให้อ่านนิทานและวาดภาพ กิจกรรมการฟังนิทานและให้เรียงเนื้อหาตามที่ฟัง แต่งบทสนทนาให้กับตัวละครในนิทาน กิจกรรมที่ให้อ่านและแปลคำศัพท์ การตอบคำถามร่วมกับเพื่อนๆ เนื่องจากสามารถปรึกษากันได้ กิจกรรมแข่งขันตอบคำถามเมื่อตอบถูกแล้วได้คะแนน กิจกรรมการส่งกระดาษคำถามวนไปเรื่อย ๆ กิจกรรมที่ให้นำเนื้อหาจากบทอ่านมาสรุปลงในตาราง การทำ Mind map กิจกรรมที่ให้ดูคลิปวิดิทัศน์แล้วตอบคำถาม กิจกรรมบทบาทสมมติ กิจกรรมที่ให้ทำงานกลุ่ม และการนำเสนอหน้าชั้นเรียน เนื่องจากสนุก ทำท่ายความสามารถได้ใช้ภาษาทำให้กล้าแสดงออก

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนบางคนไม่ชอบ/ยาก ได้แก่ กิจกรรมที่ให้นำเนื้อหาจากบทอ่าน มาสรุปลงในตารางเพราะต้องหาใจความสำคัญ กิจกรรมการระบุคำศัพท์ให้ตรงกับความหมายที่กำหนด และ กิจกรรมที่ให้แตงนิทานด้วยตนเอง

ความช่วยเหลือที่ต้องการได้รับ ผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มเวลาในการทำกิจกรรม มีเป็นส่วนน้อยที่ต้องการให้ครูอ่านบทอ่านให้ฟังซ้ำ ๆ ไม่อยากให้ครูจริงจังกับการสอนจนเกินไป ต้องการให้ครูเพิ่มสื่อการสอน และจัดกิจกรรมให้น่าสนใจมากกว่านี้ ต้องการให้ครูอธิบายคำศัพท์และประโยคเพิ่มขึ้น พูดภาษาอังกฤษสลับกับภาษาไทยเนื่องจากครูพูดภาษาอังกฤษทั้งชั่วโมง และช่วยแปลบทอ่านเป็นภาษาไทย

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบบทอ่านที่นำมาสอน ส่วนกิจกรรมที่ชื่นชอบ เป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติที่ผู้เรียนได้ใช้ทักษะภาษาโดยการพูด การเขียน ได้แสดงออก มีการเคลื่อนไหว กิจกรรมที่มีการแข่งขัน และการทำงานกลุ่ม ส่วนกิจกรรมที่ผู้เรียนบางคนคิดว่ายากอาจเกิดจากผู้เรียน มีความสามารถทางภาษาอยู่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้เรียนระบุว่าต้องการให้ครูแปลบทอ่านเป็นภาษาไทย และความช่วยเหลือที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการเป็นเรื่องของการเพิ่มเวลา และความช่วยเหลือในการทำกิจกรรม การเพิ่มสื่อ จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ใช้ภาษาอังกฤษสลับภาษาไทย และการสร้างบรรยากาศในการเรียน การสอนไม่ให้เคร่งเครียดเกินไป

(2) ผลการสะท้อนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา สรุปผลตามประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

บรรยากาศการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาส่วนใหญ่สะท้อนว่าผู้เรียนมีความสุข กระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ตั้งใจเรียน และร่วมมือกันทำงานกลุ่มเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามยังผู้เรียน บางส่วนที่ไม่ค่อยสนใจครูต้องช่วยกระตุ้น

การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี เนื่องจากบทอ่านและ สื่อเทคโนโลยีที่ให้อยู่ในความสนใจของผู้เรียน กิจกรรมหลากหลาย ผู้เรียนบางคนมีความสับสนในการปฏิบัติ กิจกรรม เช่น การเขียนสรุปความ แต่เนื่องจากเป็นกิจกรรมกลุ่มจึงสามารถช่วยกันปฏิบัติกิจกรรมได้

การบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ในภาพรวมนักศึกษาจำนวน 12 คน มีนักศึกษา จำนวน 10 คน สะท้อนว่ามีความพึงพอใจในการสอนของตนเอง โดยประเมินจากการบรรลุวัตถุประสงค์ของบทเรียน การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน และความราบรื่นในการดำเนินกิจกรรม นักศึกษา จำนวน 2 คน ประเมินตนเองว่า ยังไม่ประสบความสำเร็จในการสอนแม้ว่าจะสามารถดำเนินการสอนได้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ก็ตาม เนื่องจากรู้สึกท้อเรียนค่อนข้างเงียบ ผู้เรียนไม่สนุก และปฏิบัติกิจกรรมไม่เสร็จตามกำหนดเวลา

ปัญหา/อุปสรรคในการเรียนการสอน และการแก้ปัญหา ในการทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียน บางกลุ่มยังไม่รู้จักวิธีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ครูจึงต้องช่วยแนะนำ ผู้เรียนมีคำศัพท์จำกัดจึงอ่านแล้ว ไม่เข้าใจครูจึงต้องช่วยแปลบทอ่าน และอนุญาตให้ใช้พจนานุกรม และเพิ่มเวลาในการทำกิจกรรม ผู้เรียน บางคนขาดความพร้อมในการเรียน ครูต้องช่วยกระตุ้นและใช้กิจกรรมกลุ่มในลักษณะของเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้เรียนบางคนใช้เทคโนโลยีในการแปลเนื้อหาบทอ่าน ทำให้เนื้อหาที่แปลไม่ถูกต้อง ซึ่งครูแก้ปัญหาโดยการ ชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้เรียนฟังนิทานจากคลิปเสียงไม่ทัน ซึ่งผู้สอนแก้ปัญหาโดยการ แบ่งเนื้อหาให้ฟังเป็นช่วง ๆ และสลับด้วยการถามคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่ฟัง

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการสอนครั้งต่อไป ได้แก่ ควรเลือกใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ปรับลดจำนวนกิจกรรมลงเพื่อให้มีเวลาเพียงพอในการทำกิจกรรม ปรับกิจกรรม ให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ปรับจำนวนสมาชิกในการทำงานกลุ่มให้น้อยลง ไม่ให้กลุ่มใหญ่เกินไป และพัฒนา ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน

จากข้อมูลข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าตนเองประสบความสำเร็จ ในการสอน สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามในขณะนำแผนไปใช้จริง ก็พบปัญหาเฉพาะหน้าบางประการที่ต้องแก้ไขในทันที และปัญหาบางประการที่จะต้องนำมาปรับปรุงแผน การจัดการเรียนรู้นี้ต่อไป

โดยสรุปกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหลังเสร็จสิ้นการสอนทำให้นักศึกษาได้ข้อมูล เชิงประจักษ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของตนเอง รู้ว่ากิจกรรมใดที่ผู้เรียนชื่นชอบ ไม่ชื่นชอบ/ยาก รู้เกี่ยวกับปัญหาและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในชั้นเรียน รู้ความต้องการของผู้เรียน ในขณะเดียวกันก็รู้ว่า จะต้องทำอะไรต้องปรับปรุงการสอนอย่างไร ข้อมูลส่วนนี้สามารถนำมาปรับแผนการจัดการเรียนรู้ของบทเรียนนี้ ให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนมากขึ้นหากต้องสอนบทเรียนนี้อีกครั้ง นอกจากนี้ยังใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ที่ช่วยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนบทเรียนอื่นต่อไป

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพ แผนการจัดการเรียนรู้ในประเด็นประโยชน์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของชุมชนทางวิชาชีพในชั้นเรียน

ในภาพรวมนักศึกษาคิดว่า การใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาคุณภาพแผนการจัดการ เรียนรู้ ทั้ง 3 ระยะมีประโยชน์ดังนี้ (1) ช่วยให้เกิดความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกบทอ่าน ที่จะนำมาใช้ในการสอน โดยที่ต้องคำนึงถึงความน่าสนใจของบทอ่าน ระดับความยากง่ายของภาษา และ ความสามารถทางภาษาของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม นักศึกษาบางคนพบว่า บทอ่านที่ตนเองเลือกยากเกินไปแม้ว่า ระดับของภาษาจะเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน แต่ไม่เหมาะสมกับระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียน เมื่อนำไปใช้จริง และบางคนพบว่าบทอ่านที่เลือกง่ายเกินไป ไม่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ซึ่งนักศึกษา แสดงความคิดเห็นว่าต่อไปจะต้องพิจารณาบทอ่านให้ละเอียดมากขึ้น (2) ทำให้เห็นวิธีการสอนอ่าน ที่หลากหลาย แม้ว่าส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนอ่านตามแนวคิดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งมี 3 ขั้นตอนคือ ขั้นก่อนอ่าน ขณะอ่าน และหลังอ่าน แต่นักศึกษาบางคนใช้วิธีสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD บางคนใช้ วิธีการสอนแบบ SQ4R และ KWL Plus เป็นต้น (3) ทำให้เกิดแนวคิดในการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย บางกิจกรรมนักศึกษาบางคนไม่เคยใช้มาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่สอนบทอ่านบทเดียวกัน ตัวอย่างเช่น บทอ่านนิทาน เรื่อง Three fish มีนักศึกษาเลือกบทอ่านนี้จำนวน 3 คน พบกิจกรรม ที่แตกต่างกัน ได้แก่ การทำแบบฝึกหัดตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน กิจกรรม Story map กิจกรรม การเขียนบรรยายภาพที่มาจากนิทาน การแต่งบทสนทนาของตัวละครจากนิทาน ในกิจกรรม Bubble speech comics โดยครูกำหนดภาพการ์ตูนให้ กิจกรรมการฟังนิทานแล้วเรียงลำดับเนื้อหาให้ตรงกับเรื่องที่ฟัง เป็นต้น นอกจากนี้เมื่อนำเสนอแผนในชั้นเรียนเพื่อนๆ ยังช่วยเสนอแนะกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การแสดงละครเกี่ยวกับ นิทานที่อ่าน หรือการออกมาเล่านิทาน ซึ่งเมื่อนำไปสอนก็เห็นว่าผู้เรียนสนุกสนานในการทำกิจกรรม ทำให้เห็น แนวทางการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนเองต่อไป (4) เกิดมโนทัศน์เกี่ยวกับ

กิจกรรมการเรียนการสอนว่า ไม่มีผิด ไม่มีถูก มีแต่เหมาะสม หรือไม่เหมาะสม นักศึกษาบางคนนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปสอนหลายห้องเรียน และพบว่าบางกิจกรรมเหมาะสมกับผู้เรียนเก่ง แต่ไม่เหมาะสมกับผู้เรียนอ่อน เช่น กิจกรรมการอ่านแล้วครูช่วยแปลอาจไม่เหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มเก่ง แต่ผู้เรียนอ่อนต้องการให้ครูใช้กิจกรรมนี้ เป็นต้น นักศึกษาจึงเข้าใจกระบวนการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น (5) เรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคการจัดการชั้นเรียน นักศึกษาบางคนจัดกิจกรรมกลุ่ม โดยมีผู้เรียนกลุ่มละ 6 คน ซึ่งมากเกินไป ทำให้มีปัญหาในการทำงานกลุ่ม (6) ช่วยให้เห็นข้อดีและข้อบกพร่องของตนเองทั้งในการเขียนแผน และการปฏิบัติการสอน และในขณะเดียวกันก็ได้แนวทางในการพัฒนาความสามารถของตนเอง ในประเด็นเหล่านี้เช่นกัน และ (7) เกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาความสามารถทางภาษาและการจัดการเรียนการสอนของตนเอง จากการสังเกตการสอนของเพื่อนที่นักศึกษาคิดว่าสอนได้ดี ซึ่งทำให้เห็นตัวอย่างในการทำ “บทเรียนมีชีวิต”

สำหรับปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นักศึกษามีความคิดเห็นว่าขึ้นอยู่กับ (1) ความร่วมมือ การรับฟัง การเปิดใจกว้าง และความมุ่งมั่นในการพัฒนาการสอนของสมาชิกในกลุ่ม (2) ทักษะคิดที่มีต่อการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพว่าเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นแนวทางในการพัฒนางานในหน้าที่ และไม่มองข้อเสนอแนะที่ได้รับในทางลบ ซึ่งจะทำให้เกิดความกล้าในการแสดงความคิดเห็น (3) ความรอบรู้เกี่ยวกับศาสตร์ด้านการสอน ซึ่งนักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าแต่ละคนจะต้องพัฒนาความรู้ในด้านนี้เพื่อจะสามารถแสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะในการสอนต่อสมาชิกในกลุ่มได้ และ (4) การปฏิบัติกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง นักศึกษามีความคิดเห็นว่า ในการทำกิจกรรมครั้งนี้แม้ว่าจะได้ปฏิบัติตามวงจรของแผนการจัดการเรียนรู้เพียง 1 รอบ แต่ตนเองได้เรียนรู้เกี่ยวกับการสอนหลายประเด็น หากได้ปฏิบัติกิจกรรมซ้ำในวงรอบต่อ ๆ ไปจะทำให้สามารถพัฒนาการสอนของตนเองได้มากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยที่พบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยในระยีก่อนการสอน นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล การวิพากษ์และการให้ข้อเสนอแนะจากเพื่อน และอาจารย์ในฐานะผู้เชี่ยวชาญทำให้นักศึกษาได้รับมุมมองใหม่และข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในระยะการปฏิบัติการสอน นักศึกษาได้เห็นตัวอย่างของการสอนที่ดี ในขณะเดียวกันก็เห็นข้อบกพร่องทั้งของตนเองและของเพื่อน และได้รับข้อเสนอแนะจากเพื่อนซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการสอนเช่นกัน นอกจากนี้ในระยะหลังเสร็จสิ้นการสอน นักศึกษายังได้แนวทางในการพัฒนาการสอนบทเรียนดังกล่าวให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้นผ่านการสะท้อนคิดของตนเอง และการสะท้อนคิดของผู้เรียน สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในบทเรียนอื่นต่อไป ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นบทบาทของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Artz et al. (2008)

อ้างถึงใน Cantu, 2015) ที่กล่าวว่าวงจรของบทเรียนทั้งสามระยะนี้ช่วยในการปรับปรุงการสอนได้ในทุกระยะของการดำเนินงาน ช่วยให้สมาชิกพัฒนาทั้งความรู้และทักษะร่วมกันผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นการพัฒนาวิชาชีพที่ยั่งยืน (Guskey, 2002; Wenger, 1998)

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาเห็นประโยชน์ของแนวคิดดังกล่าว ทำให้เกิดความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของบทอ่าน ขยายความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอนและเทคนิคการจัดการชั้นเรียน เกิดมโนทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน รู้ข้อดีและข้อบกพร่องในการสอนของตนเอง และเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาการสอน ซึ่งได้จากการปฏิบัติกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างเพื่อนทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการสอนของผู้อื่น และสามารถนำไปปรับปรุงการสอนของตนเองได้ สอดคล้องกับสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว. (2558) ที่อธิบายว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยในการเรียนรู้ของครู สร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง และทำให้ครูปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Stoll et al. (2006) ที่ชี้ให้เห็นว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู โดยการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน ช่วยกระตุ้นการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของครู (Hord, 1997) นอกจากนี้การสะท้อนคิดทำให้นักศึกษาเข้าใจจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาในการจัดการเรียนรู้ เป็นหัวใจสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Lewin, 1946) ซึ่งหากมีการหมั่นวนซ้ำของกระบวนการนี้จะทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้สามารถปฏิบัติได้เพียง 1 วงจรของแผนการจัดการเรียนรู้เท่านั้น หากมีการปฏิบัติตามวงจรนี้มากขึ้น นักศึกษาก็จะได้เรียนรู้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยสรุปงานวิจัยนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการสอนของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ดังนี้ (1) สถาบันผลิตครูควรนำแนวคิดนี้ไปใช้ในกระบวนการของการผลิตและพัฒนาครูในระดับต่าง ๆ เนื่องจากสถาบันมีความพร้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในศาสตร์การสอน และบริบทที่เอื้อต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ (2) การนำไปใช้อาจบูรณาการในรายวิชาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอน หรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แนวคิดดังกล่าวนอกจากจะช่วยเสริมสร้างทักษะการสอนและพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพแล้ว การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนนักศึกษาจะช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันอย่างยั่งยืน และ (3) ควรมีระยะเวลาของการปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง หรือใช้วงจรของแผนการจัดการเรียนรู้หลายวงจร เพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้และพัฒนาการสอนของตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาผลการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของนักศึกษาในระยยะยาว โดยศึกษาพัฒนาการในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาในแต่ละวงจรของบทเรียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง การศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ร่วมด้วย อาทิ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ วิชัยรัตน์ (2566) . เมื่อ “ทักษะภาษาอังกฤษ” ของคนไทยกำลังโคม่าอย่างหนัก.

<https://tonkit360.com/122646>

ชัยรีย์ บุญนา. (2561). ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย และข้อเสนอแนะด้าน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ปี 2564-2568. ใน ดวงสมร รุ่งสวรรค์โพธิ์ (บ.ก.). *Graduate School Conference 2018. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2* (น. 235-241). <http://www.journalgrad.ssrui.ac.th/index.php/miniconference/issue/view/75>

ปรีณพงษ์ สีคุณ, และ กุหลาบ ปุริสาร. (2564). การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC โรงเรียนวัดบ้านอู่มนโนนจิว อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*. 11(2), 67-74.

พิชิต ชินกร, มนต์รี วงษ์สะพาน, และ กันยารัตน์ สอนสุภาพ. (2560). รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแผนการทดลองวิธีแบบผสม. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 12(1), 151-163.

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว. (2558). *PLC คืออะไร? สำคัญอย่างไร?*. <https://candmbsri.wordpress.com/2015/04/02/plc>

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2567). *หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567*.

สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ.(2564). *คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการ*.

https://otepc.go.th/images/00_YEAR2564/03_PV1/1Mv9-2564.pdf

Cantu, D. V. (2015). *Applying reflection and self-assessment practices to integrative STEM lessons: A design based research study to develop an instrument for elementary practitioners* [Unpublished doctoral dissertation]. Old Dominion University, DOI: 10.25777/jaq8-0263 https://digitalcommons.odu.edu/stemps_etds/60

Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Learning Policy Institute.

- DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement*. Solution Tree Press.
- Dunne, F., Nave, B., & Lewis, A. (2000). Critical friends: Teachers helping to improve student learning. *Phi Delta Kappa International Research Bulletin*, (28), 9-12.
- Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and Teaching*, 8(3), 381–391.
- Hord, S.M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Southwest Educational Development Laboratory. Office of Educational Research and Improvement.
- Lewin, K. (1946). Action research and minority problems. *Journal of Social Issues*, 2(4), 34–46.
- OECD. (2024). *Teacher professional development*. <http://gpseducation.oecd.org>
- Rosenholtz, S. J. (1989). *Teachers' workplace: The social organization of schools*. New York: Longman.
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Educational Change*, 7(4), 221-258.
- Wenger, E. (1998). *Communities of practice: Learning, meaning, and identity*. Cambridge University Press.